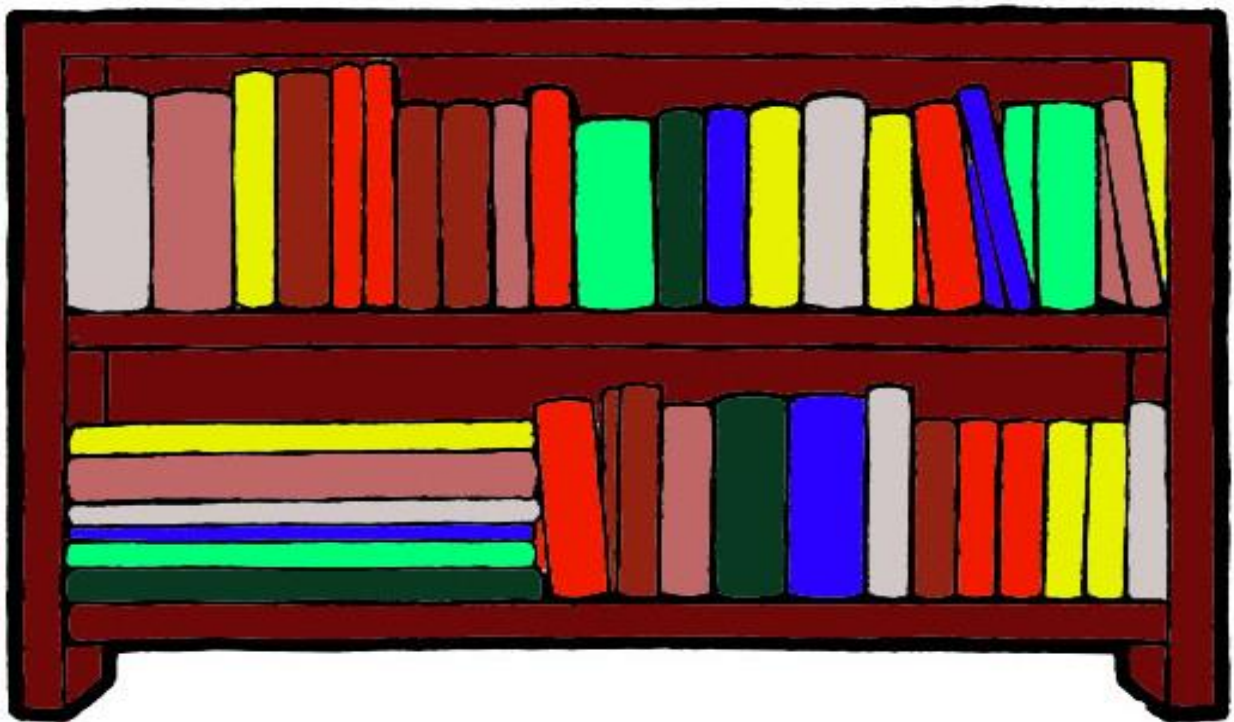
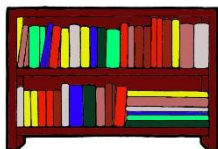

Luetaan ääneen selkokirjaa -kampanja (2016)

Järjestä lukuhetki!

Starttipaketti selkokirjan ääneen lukijalle

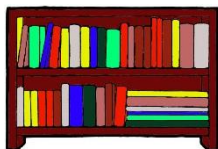

Sisältö

Ääneen lukijalle

1. Miksi kannattaa lukea ääneen?
2. Näin valmistelet lukuhetkeä
3. Näin toteutat lukuhetken
4. Mikä on selkokirja?
5. Kymmenen selkokirjavinkkiä
6. Opi lisää Lukutuen peruskurssilla!

Omat ideat ja oivallukset

Ääneen lukijalle

Jokainen rakastaa hyviä tarinoita.

Lukeminen tuo iloa. Lukeminen avartaa kokemuspiiriä. Lukeminen muuttaa maailmaa. Lukeminen on kuitenkin hankalaa monelle suomalaiselle esimerkiksi korkean iän, muistisairauden tai kehitysvamman johdosta.

Kokeile rohkeasti selkokirjaa!

Selkokirja on kirjoitettu selkokielellä. Selkokieli on yleiskieltä helpompaa suomea. Selkokieliset kirjat mahdollistavat lukuelämykset kehitysvammaisille, hyvin iäkkäille sekä muistisairaille ihmisille, joille yleiskielisen kirjan lukeminen tai ymmärtäminen on hankalaa. Selkokirjat sopivat hyvin myös kielenoppijoille ja maahanmuuttajille.

Sinä olet lukuilon tuoja.

Kun luet ääneen selkokirjaa, annat mahdollisuuden lukuelämykseen ihmiselle, jolle lukeminen on hankalaa. Kuuntele herkällä korvalla, millaisen tarinan lukuhetken osallistuva ihminen tahtoo jakaa kanssasi.

Kampanja on matkan alku.

Tämä Järjestä lukuhetki! -starttipaketti on tuotettu osana Selkokeskuksen Luetaan ääneen selkokirjaa -kampanjaa (2016). Kampanjan tarkoituksena on edistää ääneen lukemista ja selkokirjallisuutta vammais- ja vanhustyön arjessa. Toivon, että tämän pienen oppaan vinkit ovat sinulle hyödyksi, kun toteutat lukuhetken.

Mukavia lukuhetkiä selkokirjan parissa!

Minna Salonen

Minna Salonen

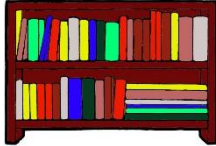

1. Miksi kannattaa lukea ääneen?

”Voin itsekkin hyvin, kun saan istahtaa lukemaan ja huomaa, kuinka positiivisesti asiakkaat suhtautuvat lukuhetkeen. He piristyvät ja virkistyvät.”

Ääneen lukeminen on yksinkertainen, toimiva ja edullinen tapa tukea ja vahvistaa asiakkaiden hyvinvointia ja osallisuutta vammais- ja vanhustyön arjessa. Lukuhetkillä on monia myönteisiä vaikutuksia asiakastyössä:

- Lukuhetki on läsnäolon hetki. Lukuhetki tarjoaa rauhallisen ja mukavan yhdessäolon hetken.
- Lukeminen herättää usein muistoja, jotka voivat johtaa tarinoiden jakamiseen ja keskusteluihin.
- Lukuhetki tarjoaa samastumisen kokemuksia ja auttaa kohtaamaan omia tunteita ja kokemuksia.
- Lukuhetki avartaa kokemuspiiriä ja ruokkii mielikuvitusta.
- Lukuhetki virkistää ja piristää sekä harjaannuttaa muistia.
- Yhteinen lukuhetki on asiakkaille oivallinen tapa tutustua toisiinsa ja vaihtaa kokemuksia ja mielipiteitä.
- Lukuhetkien avulla työntekijät tutustuvat entistä paremmin omiin asiakkaisiin.
- Lukeminen tuo mielekästä toimintaa ja kaivattua vaihtelua yksikön arkeen.

2. Näin valmistelet lukuhetkeä

- **Pohdi, mikä aihe kiinnostaa sinun asiakkaitasi ja tuo heille hyvää mieltä.**
Jos mahdollista, kysy kirjatoiveita suoraan asiakkailta.
- **Kysy selkokirjavinkkejä lähikirjastostasi!** Voit hakea kiinnostavaa kirjaa myös sopivalla hakusanalla Selkokeskuksen [selkokirjatietokannasta](#).
- **Varaa lukuhetkeä varten tila, jossa voitte lukea ilman häiriöitä.**
- **Vältä liian suurta ryhmää.** Liian suuresta ryhmästä tulee helposti levoton etkä pysty huomioimaan osallistujia yksilöllisesti.
- **Pyydä muilta käytännön apua.** On hyvä pyytää työtoveri avuksi, jos ryhmä on rauhaton tai jos ryhmässä on useita henkilöitä, jotka saattavat tarvita apua.
- **Lue tai silmäile teksti mieluusti itse etukäteen.** Näin vältyt yllätyksiltä tekstin sisällön suhteen.
- **Mieti etukäteen, miten voit elävöittää lukemista.** Ota mukaan vaikkapa muutama esine, jotka esiintyvät kirjassa.
- **Anna läsnäolon lahja osallistujille.** Rauhoita ajatuksesi työhön liittyviltä asioilta ja kaikilta huolilta ennen lukuhetkeä.

3. Näin toteutat lukuhetken

”Rakkaudesta halutaan keskustella yleensä mielellään.”

- **Osoita selvästi, milloin lukuhetki alkaa ja milloin se päättyy.**
Lukuhetken orientoiminen on tärkeää erityisesti muistisairaiden asiakkaiden kohdalla.
- **Lue riittävän hitaasti.** Hidas lukunopeus on yleensä paras henkilöille, jotka tarvitsevat apua lukemisessa. Älä kuitenkaan venytä puhettasi liikaa ja luonnottomasti.
- **Hyppää tarpeen mukaan tekstin yli.**
Kaikkea ei tarvitse lukea, jos sinusta esimerkiksi tuntuu siltä, että teksti on osallistujille liian hankala tai pitkä.
- **Puhu selkokieltä.** Käytä tuttua perussanastoa ja vältä pitkiä ja polveilevia lauseita.
- **Pidä taukoja.** Osoita selkeästi, milloin uusi kappale tai luku alkaa. Kertaa tarpeen mukaan.
- **Huomioi osallistujat.** Ota kuulijoihin aika ajoin katsekontaktia, kun luet heille ääneen.
- **Tue ja rohkaise osallistujia keskustelussa.** Kysy heidän kokemuksia tai mielipiteitä kirjan aiheesta ja tapahtumista. Anna osallistujille mahdollisuus jakaa heidän omia tarinoitaan.

4. Mikä on selkokirja?

Mitä on selkokieli?

- Selkokirja on kirjoitettu selkokielellä.
- Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällön, sanaston ja rakenteen osalta luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi kuin yleiskieli.
- Selkokieli on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä.

Keille selkokirjat sopivat?

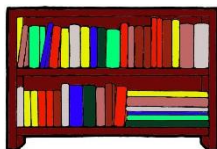
- Selkokirjoja on helpompi lukea ja ymmärtää kuin yleiskielistä kirjaa.
- Selkokirjat mahdollistavat luku-elämykset kehitysvammaisille, iäkkäille sekä muistisairaille ihmisille, joille tavallisen kirjan lukeminen on hankalaa.
- Selkokirjat sopivat hyvin myös kielenoppijoille ja maahanmuuttajille.

Millaisia selkokirjoja on julkaistu?

- Selkokielellä on kirjoitettu sekä tietoeittä kaunokirjoja eri-ikäisille ihmisille.
- Tietokirjoja on kirjoitettu muun muassa luonnosta, kuvataiteesta ja historiasta
- Selkokielellä on kirjoitettu niin romaaneja kuin dekkareita ja lyhyitä kertomuksia. Osa kaunokirjoista on mukautettu selkokielelle yleiskielisestä alkuperäisteoksesta
- [Tutustu uusiin selkokirjoihin Papunet-verkkopalvelun sivuilla!](#)

Mistä selkokirjoja löytyy?

- Suurin osa selkokirjoista on perinteisiä painettuja kirjoja. Kysy selkokirjoja omasta lähikirjastostasi!
- Tutustu myös Kehitysvammaliiton [Papunet-verkkopalvelun verkkokirjoihin!](#)

Tutustu uusiin selkokirjoihin Papunet-verkkopalvelun sivuilla:

<http://papunet.net/selko/aihe/kirjat/>

5. Kymmenen selkokirjavinkkiä

5 kaunokirjavinkkiä

Kallioniemi, Tuula: Simpsakka ihminen ja muita kertomuksia

BTJ Kirjastopalvelu, 1998

Elämänmakuisia ja humoristisia tarinoita ikäihmisten arjesta

Kivi, Aleksis: Seitsemän veljestä

Mukautus Pertti Rajala ja Helvi Ollikainen Työväen Sivistysliitto TSL ry, 1995.

Ikiklassikko selkokielellä

Leisko, Satu: Unohtunut maa

Opiké, 2014

Ensimmäinen selkokielineen fantasiakirja nuorille ja vähän vanhemmillekin

Mäki, Reijo: Pimeyden tango

Selkomukautus Ari Sainio

Opiké, 2015

Vetävä dekkari tangokuninkaan murhasta

Stevenson, R. L: Aarresaari

Opiké 2015

Selkomukautus Pertti Rajala

Seikkailukirjojen klassikko selkokielellä

5 tietokirjavinkkiä

Hotakainen Markus: Avaruus

Opiké, 2015

Ensimmäinen selkokirja avaruudesta

Rajala, Pertti: Tahtoa, taitoa ja sisua.

Suomalaisten merkkihenkilöiden elämäntarinoita selkokielellä

Opiké 2013

Samela, Seija ja Samela, Juha:

Mennään metsään.

Kustannus Oy Pieni Karhu, 2012

Kaunis kuvateos suomalaisesta metsästä

Simola, Marja: Sellaista oli Viipurissa

Kustannusyhtiö Ilias Oy, 2011

Papunetin verkkotietokirja

Kaupunkien linnut:

<http://papuri.papunet.net/lue/797/05aa78668d947c75fe6ed71d6a11ebe5/#/>

Kehitysvammaliiton Papunetin verkkotietokirjoja voi ladata ja tulostaa netistä ilmaiseksi!

6. Opi lisää Lukutuen peruskurssilla!

Lukutuella tarkoitetaan vammais- tai vanhustyön työntekijää, jonka yhtenä työtehtävänä on auttaa asiakkaita lukemisessa. Lukutuki järjestää säännöllisesti lukuhetkiä ja edistää lukemista ja selkoaineistojen tuntemusta omassa asiakastyössään.

Lukutuen peruskurssin kohderyhmät

Vammais- ja vanhustyön työntekijät, jotka työskentelevät asumispalveluissa ja toimintakeskuksissa

Koulutuksen tavoitteet

Lukutuen peruskurssi antaa työvälineitä, kuinka hyödyntää lukemista ja selkoaineistoja omassa asiakastyössä. Kahden päivän ammatillinen täydennyskoulutus antaa valmiudet käynnistää ja kehittää lukutukitoimintaa omalla työpaikalla.

Lukutuen peruskurssin rakenne ja sisältö

1. kurssipäivä

- Mitä lukutuki tekee ja mitä hyötyä lukemisesta on asiakastyössä?
- Mitä selkokieli on ja miten selkoaineistoja voi hyödyntää?
- Miten järjestää onnistunut lukuhetki?
- Kuinka käynnistää lukutukitoiminta?

Koulutuspäivien välissä osallistujat käynnistävät lukutukitoiminnan omalla työpaikallaan.

2. kurssipäivä

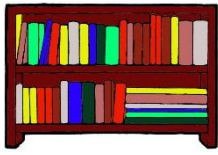
- Kuinka lukutukitoiminta on alkanut? Kokemuksia, oivalluksia ja haasteita
- Kuinka tukea keskustelua? Selkokielineen vuorovaikutus
- Ääneen lukeminen ja ilmaisu
- Kirjastoyhteistyö ja lukutukiverkosto

Koulutuksen suorittaneet saavat Lukutuen käsikirjan ja Lukutuki-diplomin.

Tiedustelut:

Leealaura Leskelä
leealaura.leskela(at)kvl.fi
Puh. 040 717 1971

<http://papunet.net/selkokeskus/selkokeskus/lukutukitoiminta/>

Omat ideat ja oivallukset

Kirjallisuutta

Leskelä, Leelauro ja Kulkki-Nieminen, Auli: Selkokirjoittajan tekstilajit, Opike, 2015.

Virtanen, Hannu: Selkokielen käsikirja. Opike, 2014 (uudistettu painos).

Kampanjan tunnuskuva: Elina Vanninen; Papunetin kuvapankki, www.papunet.net